

Kouvola 4.6.2020

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi

Lausuntopyyntö Dnro, VN/538/2019

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI JÄTELAIN JA ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Nyt esitetyssä jätelain muutoksessa on hyvänä tavoitteena kierrätysasteen nostaminen. Osa nyt esitetyistä muutoksista johtaa kuitenkin kierrätyksen ja jätehuollon toimivuuden kannalta negatiiviseen lopputulokseen. Nämä kielteisen esitykset eivät perustu EU-direktiiviin, vaan kansalliseen esitykseen.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on säilytettävä

Lausunnonlehtien lähteneessä jätelain luonnoksessa esitetään, että pakkausjätteet ja biojätteet siirretään kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen viimeistään kahden vuoden siirtymäajalla ja sekajätteet viiden vuoden siirtymäajalla.

Tätä esitettyä muutosta ei voi hyväksyä. Tällaista vaatimusta ei ole edes EU-säädöksissä. Sako- ja umpikaivolietteiden kuljetuksen tavoin tulee jätelaissa säilyttää kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus myös sekajätteiden, biojätteiden ja pakkausjätteiden kuljetuksessa (§ 37).

Muistutamme, että Suomen perustuslain 15 §:ssä turvaava perusteltujen odotusten suoja ei tule täyttymään 2 vuoden siirtymäajalla. Suomen perustuslaki turvaa sen, ettei yhteiskunnan haltuun voida sosialisoida yksityistä yritystoimintaa ilman riittävän pitkää siirtymäaikaa. Pakkausjätteissä ja biojätteissä esitetty kahden vuoden siirtymäaika ei ole perustuslain mukainen riittävän pitkä aika.

Laissa säädetään myös riittävästä, jokseenkin pitkästä siirtymäajasta, jotta jätteenkuljetusyrityksille jää aikaa sopeuttaa toimintansa muuttuviin olosuhteisiin (vrt. PeVL 41/2010 vp, s. 4—5). Tällainen riittävä siirtymäaika voisi olla esimerkiksi 3—4 vuotta.

Yli puolet Suomen kunnista on päätöksellään halunnut valita sekajätteessä kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen. Pakkausjätteissä lähes 70 prosenttia kunnista on valinnut näin.
Kuntien päätösvaltaa tässä asiassa ei tule jatkossakaan kaventaa.

Kunnallisten jätehuoltoyritysten alueet ovat yleensä isoja. Jätelakiluonnoksen perusteluissa suosituskattona mainittu 70 % markkinaosuuden antaminen yhdelle toimijalle on jo käytännössä määräävä markkina-asema.

Kunnallisten jätehuoltoyritysten järjestämä keskitetty kilpailutus on vienyt yritystoiminnan mahdollisuuden paikallisilta pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä. Käytännössä pienen yrityksen toiminta loppuu, kun iso valtakunnallinen tai kansainvälinen toimija tarjoaa tälle pienelle yritykselle tärkeän alueen alle todellisten kustannusten. Voittajina näissä kilpailutuksissa ovat useimmiten olleet valtakunnalliset ja kansainväliset isot toimijat.

Nykyistä jätelakia laadittaessa ja siitä päätettäessä korostettiin molempien kuljetusjärjestelmien tasapuolisuutta. Nyt on kuitenkin käynyt usein niin, että lain tulkinnassa on kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus asetettu toissijaiseen asemaan.

Usein jätelautakuntien virkailijat ovat esittäneet siirtymistä kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, mutta päätöksentekijät ovat päätyneet jatkamaan kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta.

Jätehuoltoviranomaisen päätöksistä valita kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on jätetty runsaasti valituksia ja hallinto-oikeudet ovat usein palauttaneet päätökset uudelleen valmisteltavaksi. Useimmiten valittajina ovat olleet kunnallisen jätehuoltoyhtiötä lähellä olevat henkilöt.

Tämä ei ole kuitenkaan ollut lainsäätäjän tahtotila, koska vain kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on vaadittu pitkiä monisivuisia perusteluja päätöstekstiin ja lisäksi pitkien erillisten selvityksen teettämistä päätöksen yhteyteen. Nekään ei ole välttämättä vielä riittäneet hallinto-oikeudessa päätöksen tueksi, jos esittelijä on itsepäisesti vain esittänyt kunnan järjestämää jätteenkuljetukseen siirtymistä.

Jätelakiin tulisi lisätä kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen kohtaan §:n 36 loppuun seuraava teksti: "Kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen on täytettävä myös jätelain 37 § mukaiset vaatimukset."

Jätelain valmistelun yhteydessä on annettu ymmärtää, että kunnan järjestämä jätteenkuljetus vaikuttaisi positiivisesti jätejakeiden kertymään. Tämä ei pidä paikkaansa. Jätejakeiden kertymään vaikuttaa erityisesti jätehuoltomääräyksiin kirjatut kiinteistöjen asuntojen määrään perustuvat jätteiden erilliskeräysvaatimukset.

Edellä mainittujen syiden johdosta kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus olisi säilytettävä jätelaissa kaikkien jätejakeiden kuljetuksessa. Lisäksi jätelakiin tulisi saada lisäkirjaus, joka entistä selkeämmin määrittelee molempien kuljetusjärjestelmien tasavertaisuuden ja että molempien kuljetusjärjestelmien tulee täyttää samat vaatimustasot.

Kunnioitavasti

Kaakkois-Suomen Kuljetusyrittäjät ry

Teemu Laakkonen
puheenjohtaja, kuljetusyrittäjä
toimisto@teemulaakkonen.fi

Eeva-Maija Koponen
toimitusjohtaja
eeva-maija.koponen@skal.fi